

**TÜRK SANAYİCİLERİ
VE İŞADAMLARI
DERNEĞİ**

Sayı :12
16 Ocak 2009

İçindekiler

Çin'de Gelişmeler
ABD ile İlişkiler
AB ile İlişkiler
Diğer Ülkelerle İlişkiler
Türkiye'deki Kamu ve
Özel Kuruluşların
Çalışmaları

**Çin ekonomik
reformların 30.
yılına kutluyor**

**Çin'in dış ticareti
daraldı**

ULUSLARARASI KURUMLARDA VE TÜRKİYE'DE ÇİN BAĞLANTILI GELİŞMELER

1980'ler itibariyle komünist sistemin kapalı yapısından açık piyasa ekonomisine geçişiyle hızlı bir büyüme sürecine giren Çin, uluslararası ticaret sistemine entegrasyonu sürecinde önemli bir basamak olan 2001 yılı Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliğiyle de tüm dünyanın dikkatlerini üzerine çekmiştir. Çin'in DTÖ üyeliği, dünya ekonomileri için büyük bir fırsat olmasının yanı sıra bazı tehditleri de beraberinde getirmesi, devletleri ve ilgili kurumları bu ülkeye yönelik bazı stratejiler oluşturmaya yöneltmiştir. Bu bültende, Çin'deki gelişmeler başta olmak üzere, çeşitli devlet ve kurumların Çin üzerine yaptıkları çalışma ve faaliyetler ele alınmıştır.

I. Çin'de Gelişmeler:

a. Ekonomi ve Politika

Çin'in dış dünyaya açılımının 30. yıldönümü dolayısıyla Pekin'de 6.000 kişilik bir topluluğa konuşma yapan Çin Devlet Başkanı Hu Jintao, elde ettikleri başarının ve ilerlemenin ardındaki temel nedenin, gerçekleştirdikleri reformlar ve dışa açılma süreci olduğunu vurguladı. Ekonomik reform hareketinin mimarı, dönemin Çin lideri Deng Xiaoping'in ne kadar geniş bir vizyona sahip olduğunu belirtti.

Nitekim 30 yıl içerisinde, Çin ortalama %9,8 oranında bir yıllık büyüme oranı yakaladı ki bu, dünya ortalamasının üç katı üzerinde bir oranı ifade etmektedir. Çin'in GSYİH'si 1978 yılında 360 milyar yuan (53 milyar dolar) iken, 2007 yılında 24,95 trilyon yuan'a (3,7 trilyon dolar) çıktı ve bu da Çin'i dünyanın 4. büyük ekonomisi haline getirdi.¹

Çin'in Aralık ayında ihracatı ve ithalatı geriledi. Çin Gümrükler Kurumu'na göre, dünyanın dördüncü büyük ekonomisine sahip olan Çin'in geçen yıl Kasım ayında %2,2 gerileyen ihracatı, Aralık ayında da %2,8 düştü. Çin'in Kasım ayında %17,9 azalan ithalatı da Aralık ayında %21,3 geriledi. Gümrükler Kurumu, Aralık ayında 111,2 milyar dolar ihracat yapan Çin'in, ithalatının aynı ayda 72,2 milyar dolar olduğunu açıkladı. Böylece Kasım ayında 40,1 milyar dolar olan Çin'in dış ticaret fazlası, Aralık ayında 39 milyar dolar oldu. Çin'in 2007 yılında 262,2 milyar dolar olan ticaret fazlası, 2008 yılında %12,7 artarak 295,46 milyar dolara çıktı.

Ekonomistler, küresel ekonomik kriz yüzünden ABD ve Avrupa'da çöken talebin Çin'i muhtemelen beklenenden önce etkilediğini, bunun Pekin yönetimini bütün önemli ihracat endüstrilerini korumak için yeni adımlar atmaya sevk edeceğini söyledi. JP Morgan&Co. şirketine göre, Çin'in Aralık ayındaki ihracat düşüşü Nisan 1999'dan bu yana en hızlı düşüşü temsil ediyor.

Çin'de işsizlik resmi rakamlardan daha ciddi

Şanghai'daki Industrial Bank'ın baş ekonomisti Lu Zhengwei, petrol ve diğer ham maddelerin fiyatının düşmesinin Çin'in emtia malları faturasını son aylarda düşürdüğünü, ancak ithalattaki azalışın iç talebin zayıfladığını gösterdiğini belirtti. Lu, "Reel ekonomi şimdi ciddi güçlüklerle karşı karşıya. Çin, işsizliği azaltmak ve sosyal ayaklanmaları engellemek için ihracatını desteklemeli" dedi.

Küresel ekonomik kriz nedeniyle Çin'in mallarına olan talebin düşmesinin, Çin'de sahil kesimine yığılan on binlerce ihracat firmasının kapanarak son aylarda 10 milyon göçmen işçinin işine mal olduğu tahmini, Çinli yöneticileri kaygılandırıyor. Çin yönetimi, göçmen işçilerin sahil kesimindeki gelişmiş bölgelerden kendi topraklarına işsiz ve parasız olarak dönmeleri nedeniyle sosyal ayaklanmaların çıkmasından endişe ediyor. Şirketlere işçi çıkarmaktan kaçınmaları için baskı yapan Çin hükümeti, ihracatçılar için **vergileri indirdi** ve imalatı teşvik için bir dizi önlemler aldı.²

Çin Devlet Konseyi'nin danışmanlarından Çen Çüenşeng, ülkedeki işsizlik durumunun resmi rakamlardan çok daha ciddi olduğunu ileri sürdü. Çinli danışman Pekin'de düzenlenen bir forumda, son küresel finansal krizin etkisiyle 670 bin küçük işletmenin kapandığına işaret ederek, 6,7 milyon kişilik istihdam olanağının ortadan kalktığını ve bunun 8,3 milyonluk resmi işsiz sayısını artırdığını savundu.

"Gerçek işsizlik durumu resmi istatistiklerden çok daha ciddi, resmi rakamlar yalnızca şehirlerdeki kayıtlı işsizleri gösteriyor" diyen Çen, Çin'in temel sorununun başta üniversite mezunları ve genç göçmen işçiler olmak üzere işsizlik olduğu görüşünü dile getirdi.

Kapanan söz konusu işletmelerin çoğunluğu güneydeki Guangdong eyaletinde ihracata yönelik faaliyet gösteriyordu. Çin hükümeti ihracattaki düşüşün yaralarını sarmak ve iç talebi artırmak amacıyla özellikle altyapı projeleri için 586 milyar dolarlık teşvik paketi açıkladı.

Çin Sosyal Bilimler Akademisi tarafından yayınlanan raporda, şehirlerdeki işsizlik oranının %9,4'e yükseldiği savunuldu. Çin hükümeti tarafından bu oran Ekim ayında %4 olarak açıklanmıştı.³

Çin'de otomotiv satışları geriledi

Çin haber ajansı Şinhua'nın haberine göre, Çin'de otomotiv satışları üç yıl %20 büyüdükten sonra, 2008 yılında %6,7 düştü.

Bir hükümet yetkilisi, hükümetin Çinli otomotiv üreticilerine yardım paketi üzerinde çalıştığını, Ulusal Kalkınma ve Reform Komisyonu'nun diğer kurumlarla birlikte otomotiv ve çelik üretimi konusunda, temel anlaşmaya vardığını ve konunun Devlet Konseyi toplantısında değerlendirileceğini söyledi. Hükümetin planı, araç satın alma ve temiz araba geliştirme teşviklerinde uygulanan %10 verginin azaltılmasını ya da kaldırılmasını kapsıyor.⁴

Çin hükümeti, Emlak Teşvik Paketinin detaylarını yayınladı

Düşük gelirli ev sahipleri üzerine odaklanan emlak teşvik paketinin detayları, 21 Aralık'ta yapılan devlet konseyi toplantısında görüşüldü. Buna göre, beş önemli nokta vurgulandı: Şehirlerde yaşayan düşük gelirli aileler için daha fazla ev inşa etmek, ev satın alımını teşvik etmek, emlakçıları değişen piyasa koşullarına karşı desteklemek, emlak piyasasında istikrar sağlamak için yerel yönetimlerin rolünü artırmak ve son olarak emlak piyasasında gözetimi artırmak.⁵

Çin krizden zarar görmüş 9 sanayiye destekleyecek

Endüstriyel gelişimi desteklemek için daha güçlü ve etkili politikalar üretmek gerektiğini savunan Başbakan Yardımcısı Zhang Dejiang 19 Aralık'ta yaptığı bir toplantıda, devlet desteği verecekleri alanları açıkladı. Bunlar, aydınlatma, tekstil, çelik, maden, otomotiv, petrokimya, gemi yapımı, elektronik ve telekomünikasyon olarak sıralanmaktadır.⁶

b. Enflasyon ve Para Politikası

Çin deflasyonla savaşa soyundu, para arzını %17 artıracak

Çin 2009 yılında yavaşlayan tüketimini teşvik etmek amacıyla dolaşımdaki para miktarını %17 oranında artıracığını duyurdu. Hükümet tarafından yayımlanan bir bildiride M2 tipi para arzında gerçekleştirilecek artırımın toplam ekonomik büyüme ve tüketici fiyatlarının %3 veya %4 üzerinde olacağı belirtildi. Bildiride para arzının artırılması dışında kamu bankalarına 14,6 milyar dolar kredi sağlanacağını, 3 yıl vadeli merkez bankası tahvilinin satışının durdurulabileceği, bir yıl vadeli senet ile 3 ay vadeli bono satışının da azaltılabileceği belirtildi. Çin'in para arzını artırma kararını geçen ay açıkladığı 586 milyar dolarlık teşvik harcama paketi sonrası alması, Wen Jiabao başkanlığındaki Pekin hükümetinin beklendiğinden daha sert bir düşüşe geçen Çin ekonomisini ipten almak için yapacağı hamleleri sıklaştıracığı yönünde algılanıyor.⁷

Çin Merkez Bankası faizleri düşürdü

Çin Merkez Bankası faiz oranlarını 27 baz puan düşürdü. Merkez Bankası'ndan yapılan açıklamada, yavaşlayan ekonomiyi desteklemek için 4 ay içinde 5. kez faiz oranlarının düşürüldüğü bildirildi. Buna göre, 1 yıllık banka kredilerinin maliyeti %5,58'den %5,31'e, bir yıllık gösterge faiz oranı da %2,52'den %2,25'e geriledi.⁸

5. Çin-ABD Stratejik Ekonomik Diyalog sona erdi

II. ABD ile İlişkiler

5. Çin-ABD Stratejik Ekonomik Diyalogu Pekin'de 4-5 Aralık tarihlerinde yapıldı. Çin Devlet Başkanı Hu Jintao'yu Başbakan Yardımcısı Wang Qishan'ın ve ABD Başkanı George W. Bush'u ise ABD Hazine Bakanı Henry M. Paulson'un temsil ettiği toplantıda, makro ekonomik işbirliği ve finans hizmeti sektörüyle ilgili önemli konularda fikir birliği sağlandı. İkili işbirliğinin pekiştirilmesi için somut önlemler alınacağı taahhüt edildi. Çin Uluslararası Radyosu'nun bildirdiğine göre, dış yatırımları sıcak karşıladıklarını yineleyen Amerikan tarafı, egemen varlıklar fonundan (Sovereign Wealth Funds) yapılan yatırımlara açıklık getirme ve ayırım yapmama ilkelerini sürdüreceklerini beyan etti. Amerikalı yetkililer, Çin sermayeli bankalar, menkul kıymetler şirketleri ve fon yönetim şirketlerinden gelen bütün başvurulara diğer ülkelerle aynı kriterleri uygulayacaklarını, Çinli finans kuruluşlarının başvuruları hakkında hızlı

Hu Jintao ABD Hazine Bakanı ile görüşti

işlem yapacaklarını ve inceleme sırasında bütün yabancı yatırımlara eşit ve adil davranacaklarını taahhüt etti. Çin tarafı ise Çin’de faaliyet gösteren ve tüzel kişiliği olan yabancı bankalara yerel statü tanıyarak, bankalar arası piyasada tahvil ve bono ticaretinde bulunma izni vereceklerini açıkladı. Bunun yanı sıra iki taraf, finans piyasasının istikrarını korumak için gerekli ve etkili önlemleri almaya ve küresel ekonomik ve finansal istikrarı ilgilendiren konularda işbirliğini sürdürmeye hazır olduklarını, aynı zamanda denetim alanındaki bilgi iletişimini yoğunlaştıracaklarını ifade etti.⁹

5 Aralık 2008 tarihinde Çin Devlet Başkanı Hu Jintao, 5. Çin-ABD Stratejik Ekonomik Diyalogu dolayısıyla Çin’de bulunan ABD Hazine Bakanı Henry Paulson ile görüşti. Hu, Çin Hükümetinin ABD ile olan ilişkilerine önem verdiğini ve diplomatik ilişkilerin 30. yıldönümünü bir fırsat olarak gördüğünü vurguladı. Bu diyalogu daha da geliştirmek, karşılıklı güveni artırmak, işbirliğini yaygınlaştırmak ve ikili ilişkileri en yüksek noktaya çıkarmak için birlikte hareket etmek gerektiğinin altını çizdi. Ayrıca Stratejik Ekonomik Diyalogun da başarılı geçtiğini, çünkü konuşmaların geniş kapsamlı, stratejik ve uzun vadeli meseleler üzerine yoğunlaştığını, ikili ekonomik ve ticari işbirliğine hizmet ettiğini ve karşılıklı yarar prensibinin gözetildiğini vurguladı.¹⁰

III. AB ile İlişkiler

AB, Çin’den ithal tekstil ve giyim ürünlerinde çifte gözetim mekanizmasını kaldırdı.

Çin’den belli tekstil ve giyim ürünlerinin ithalatında uygulamaya konan çifte gözetim sisteminin 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren geçerliliğini yitirdiğini ve buna bağlı olarak artık Çin’de bu ürünlerde yapılan ithalatta, ithalat lisansı ve gözetim belgesi gibi dökümanlar istenmeyeceğine dair bildiri 11 Aralık 2008 tarihli AB Resmi Gazetesi’nde yayınlandı.¹¹

DTÖ, Çin’in araba parçası ithalatında ticaret kurallarını çığnediğini teyit etti.

AB, ABD ve Kanada’nın Çin’in ithal araba parçalarına uyguladığı vergilerle ilgili DTÖ’ye şikayette bulunmuş ve Panel, Çin’in yerli parçaları yabancı menşeli araba parçalarına karşı korumak amacıyla ithal parçalar için kayıt ve vergi sistemi oluşturarak DTÖ kurallarını çığnediğine kanaat getirmişti. Aralık ayında DTÖ Temyiz organı da Panel kararını teyit ederek Çin’i suçlu buldu. Bu sistem altında Çin’deki araba üreticileri, yeterli oranda Çin malı araba parçası kullanmaması halinde, normalde %10 olan vergi üzerine, ayrıca %15 ek vergi ödemek zorunluluğunda kalmıştı.¹²

IV. Diğer ülkeler ile İlişkiler

Çin korsanlara karşı üç gemi gönderiyor

Çin donanması Çin gemilerini korsanlardan korumak için, Somali açıklarında uzun süre görev yapmak üzere iki destroyer ve bir destek gemisini yola çıkardı. Haynan adasındaki Sanya limanından ayrılan Çin savaş gemileri bölgede devriye gezen diğer ülkelere ait gemilere katılacak.

Çin askeri yetkilileri, Çinli denizcilerin kuşku duyulan korsan gemilerine çıkıp inceleme yapacaklarını, saldırıya uğrayan gemileri kurtarmaya

Çin-Kazakistan sınırında hızla gelişen Cimne sınır ticaret merkezi

girişeceklerini belirttiler. Bununla birlikte Çin Savunma Bakanlığı, Çin'in başka ülkelerin işlerine karışmama doktrininin değişmediğini kaydetti.

Çin, bu yıl içinde Aden Körfezi'nde faaliyet gösteren Çin gemilerine 7 saldırı girişiminde bulunulduğunu belirtiyor. Somali açıklarında ve dünyanın en işlek deniz yollarından biri olan Aden Körfezi'nde, bu yıl 100'ü aşkın korsan saldırısı gerçekleşti.¹³

Xinjiang Uygur Özerk Bölgesi, Rusya, Kazakistan, Tacikistan ve Kırgızistan dahil olmak üzere sekiz ülkeyle komşu. Xinjiang'da 1982 yılından bu yana açılan 15 sınır kapısından bölgenin en kuzeyinde bulunan, Altay bölgesindeki Cimne sınır kapısı, Çin ile Kazakistan başta olmak üzere Orta Asya ülkeleri ve Rusya arasındaki ticaret koridorunun önemli bir durağı. Sınır kapısı yakınlarında 2006'da oluşturulan sınır ticaret merkezi, Kazakistan'la ticaretin hızla gelişmesinden kaynaklanan ihtiyaçları karşılamak için kısa süre önce ilçenin merkezine taşındı.

Cimne ilçesinin merkezinde 3 Aralık günü açılan yeni sınır ticaret merkezi, sınıra 22 kilometre mesafede yer alıyor. Ticaret, dinlenme ve eğlence, lokantacılık ve depolama hizmetlerine göre değişik bölümlere ayrılan yeni sınır ticaret merkezinde, serbest ticaret bölgesi yönetimi uygulanıyor.

Kazakistan'ın başkentinin Alma Ata'dan Astana'ya taşınmasıyla Çin-Kazakistan sınırının kuzey bölümünde yer alan Cimne sınır kapısının rolü öne çıktı.

Çin'in Kazakistan vatandaşlarına günü birlik ziyaretler için vizesiz giriş izni vermesi üzerine Cimne sınır kapısından gerçekleştirilen sınır ticareti yıldan yıla arttı. Buna bağlı olarak eski sınır ticaret merkezi, ihtiyaçları karşılayamaz hale geldi. Yeni sınır ticaret merkezinin ilçe merkezinde kurulmasıyla bir yandan sınır ticaretini geliştireceklerini, aynı zamanda yatırımları da teşvik edeceklerini belirten Cimne İlçesi Kaymakamı Liu Xinli, yeni merkez hakkında şu bilgileri verdi:

"Sınır ticaret merkezinin ilçe merkezine taşınmasıyla mal çeşitleri daha da zenginleşecek, ayrıca Kazakistan vatandaşlarına daha fazla tercihli politikalar uygulayacağız. Böylece bir yandan ticari faaliyetlerine hız verirken, yatırım faaliyetlerini de teşvik edeceğiz."¹⁴

V. Türkiye'deki Kamu ve Özel Kuruluşların Çalışmaları

Çin ile rekabet için Almanya'da fabrika kurdu

Boya sektöründe faaliyet gösteren Pigment Sanayi AŞ, Almanya'da kurşun ve kurşun oksit üretim tesisi kurdu. Şirket, bu ülkede üreteceği kurşun ve kurşun oksiti İzmir'deki tesislerinde işleyerek ihraç edecek. Firma, yeni tesisle birlikte Çin ile arasındaki fiyat farkını kapatmayı hedefliyor.

Pigment Sanayi AŞ Yönetim Kurulu Başkanı Kadri Eltepe, 1981 yılında kurulan şirketin boya sektörüne yönelik toz boya ürettiğini belirterek, 3 yıl önce Almanya'da satış ofisi açtıklarını söyledi. Eltepe, "Bu sırada bölgedeki

**Tüsiad
International,
CCPIT heyetine ev
sahipliği yaptı.**

yatırımcıya sunulan avantajları görünce buraya bir tesis kurmaya karar verdik. Almanya'yı tercih etmemizin nedeni hammadde fiyatlarının daha ucuz olması. Ocak ayında makinelerin montajını yapacağız. Şubat ayında da üretime başlamayı planlıyoruz. Burada üretimde kullandığımız ana hammaddemiz olan kurşun ve kurşun oksit üreteceğiz" diye konuştu.

Küresel ekonomik krizin kendilerini etkilemeyeceğini aktaran Eltepe, düşüncelerini şu şekilde ifade etti: "Bizim tek rakibimiz ve krizimiz Çin. Düşük fiyatla piyasaya mal sundukları için onlarla rekabet etmek çok zor. Biz de yeni yatırımla birlikte fiyatlarımızı aşağı çekme imkanına kavuşacağız. Böylece Çin ile eşit şartlarda yarışacağız".¹⁵

TUSIAD International, Çin Dış Ticaret Geliştirme Konseyi (CCPIT) Xiamen Alt Konseyi heyetine 5 Aralık tarihinde TÜSİAD Genel Sekreterliği'nde ev sahipliği yaptı.

CCPIT Xiamen Alt Konseyi Başkanı Lin Shu Xi başkanlığında gelen heyette, Çin'in tekstil, taş, mermer, lojistik, makine v.b. sektörlerinden üst düzey yetkililer hazır bulundu. Açılış konuşmasını TÜSİAD International Yürütme Kurulu Başkanı Aldo Kaslowski'nin yaptığı toplantıda, TÜSİAD Ekonomik Araştırmalar Bölümü uzmanı Alim Hasanov tarafından Türkiye ekonomisiyle ilgili bir sunum yapıldı. Daha sonra İstanbul Maden ve Metal İhracatçı Birlikleri'nden (IMMIB) Metin Çobanlıoğlu Türkiye'de Mermer endüstrisi hakkında, Türk Mermer Doğal Taş ve Makine Üreticileri Birliği'ni temsilen Haşim Acar tarafından mermer makine endüstrisi ve Makine İmalatçıları Birliği'nden Yavuz Yücel tarafından da Türkiye'de makine endüstrisiyle ilgili sunumlar yapıldı.¹⁶

Kaynaklar

- ¹ <http://edition.cnn.com/2008/BUSINESS/12/18/china.economic.reform/index.html>
- ² <http://www.cnnturk.com/2009/ekonomi/dunya/01/13/cinin.dis.ticareti.daraldi/508732.0/index.html>
- ³ <http://www.cnnturk.com/2008/ekonomi/dunya/12/19/cinde.issizlik.resmi.rakamlardan.daha.ciddi/505488.0/index.html>
- ⁴ <http://www.cnnturk.com/2009/ekonomi/dunya/01/12/cinde.otomotiv.satislari.geriledi/508600.0/index.html>
- ⁵ TÜSİAD Pekin Ofisi Notları
- ⁶ http://news.xinhuanet.com/english/2008-12/19/content_10529037.htm
- ⁷ http://www.referansgazetesi.com/haber.aspx?HBR_KOD=112396&KTG_KOD=469
- ⁸ <http://www.cnnturk.com/2008/ekonomi/dunya/12/22/cin.merkez.bankasi.faizleri.dusurdu/505833.0/index.html>
- ⁹ <http://www.milliyet.com.tr/Ekonomi/SonDakika.aspx?aType=SonDakika&ArticleID=1025056>
- ¹⁰ TÜSİAD Pekin Ofisi Notları
- ¹¹ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2008/december/tradoc_141681.pdf
- ¹² http://ec.europa.eu/trade/issues/respectrules/dispute/pr151208_en.htm
- ¹³ http://www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2008/12/081226_china.shtml
- ¹⁴ <http://turkish.cri.cn/281/2008/12/24/1s106915.htm>
- ¹⁵ http://www.referansgazetesi.com/haber.aspx?HBR_KOD=113580&KOS_KOD=45
- ¹⁶ TÜSİAD International Notları